

Politik for inkluderende læringsmiljøer

Kommunalbestyrelsen den 27. april 2017

Politik for inkluderende læringsmiljøer

1. Indledning:

Inklusion handler om at høre til, og om at de enkelte børn er del af et udviklende og forpligtende fællesskab, hvor de føler sig anerkendt, bidragende og uundværlige. At inkludere betyder at medregne og er et mere vidtrækkende begreb end begrebet rummelighed.

Overordnet skelnes mellem **3 typer af inklusion** fysisk, social og læringsmæssig inklusion.

- Fysisk inklusion handler om tilstedeværelse
- Social inklusion handler om tilhørsforhold i fællesskaber, deltagelse.
- Læringsmæssig inklusion handler om udvikling af kompetencer.

Derfor er

- **Tilstedeværelse**, der betyder, at så mange børn og unge som muligt skal have mulighed for fysisk tilstedeværelse i dagtilbud og skoler.
- **Deltagelse** der betyder, at alle børn og unge oplever sig som værdifulde deltagere i dagtilbuddenes og skolernes faglige og sociale fællesskaber.
- **Læring** der betyder, at alle børn og unge tilbydes vilkår, så de lærer mest muligt både fagligt og socialt.

kernebegreber i kommunens politik for inkluderende læringsmiljøer.

Det betyder at der skal arbejdes på at skabe inkluderende fællesskaber, læringsmiljøer af høj kvalitet, målrettet forældresamarbejde, gode rammer for dag- og skoletilbud.

Inklusion skal anskues ud fra flere synsvinkler. For at inklusion skal lykkes, kræver det ledelsens og medarbejdernes vilje, opbakning og involvering i prioritering af opgaverne både i relation til pædagogisk praksis, de fysiske og organisatoriske rammer, tværfagligt samarbejde og de økonomiske forhold.

Den pædagogiske tilgang forudsætter en kultur, der tager udgangspunkt i, at alle professionelle besidder en høj grad af faglig kompetence og relationskompetence. Det er afgørende for succes, at ledere og medarbejdere på alle niveauer har en anerkendende og mangfoldig tilgang til samarbejdet med hinanden, samarbejdet med forældrene og samværet med børnene.

Formålet er at sikre, at tilstrækkelige ressourcer kan anvendes til at støtte børnene i almenmiljøet samt til udvikling og kvalificering af inklusionskompetencerne hos lærere og pædagoger i almenmiljøet.

Børn, der har særlige behov, skal have den nødvendige omsorg og støtte så tidligt som muligt, og den skal gives med mindst mulig indgriben i barnets liv. Barnets og familiens ressourcer skal afdækkes med henblik på at yde en tidlig og målrettet indsats.

2. Definition af begrebet Inklusion

Inklusion er værdifuldt for alle børn – og ikke alene for børn med særlige behov! Inklusion indebærer, at børn lærer at forholde sig til, håndtere og værdsætte det, som er anderledes end dem selv. Det betyder, at: Børn bliver nysgerrige på og inspireres af det, de ikke kender og forstår. De lærer at lege og samarbejde på tværs af forskelle. De opdager egne normer – og bliver derved klogere på sig selv.

Fællesskabet og de gode sociale relationer mellem børn, mellem børn og voksne, samt indbyrdes mellem de voksne er afgørende og nødvendige for børnenes og de unges udvikling og læring. I den sammenhæng har skolen en specifik undervisningsopgave, hvor også kvaliteten af relationerne og sammenhængskraften i fællesskabet har betydning for børnenes og de unges udbytte af undervisningen

Der skal være opmærksomhed omkring, hvordan børnenes og de unges familier selv kan medvirke til inklusionen. Det indebærer, at inklusionsarbejdet omfatter familiens rolle og medvirken, og at mulighederne – for at kunne inkludere – vil være forskellige afhængig af de enkelte familiers vilkår og ressourcer.

For nogle børn og unge, vil inklusion i almenmiljøet ikke være en reel mulighed. Beslutningen om, at tilbyde et barn eller en ung et andet tilbud - med mulighed for inklusion i et andet fællesskab -, træffes altid på baggrund af en pædagogisk psykologisk vurdering og i dialog mellem PPR, ledelsen, barnets forældre og barnet/den unge.

Den fælles inklusionspolitik har til formål

- At tydeliggøre de inkluderende værdier: Tilstedeværelse, deltagelse og læring for både forældre, børn og professionelle
- At tydeliggøre redskaber og procedurer der fremmer inklusion
- At fremme en målrettet ressourceanvendelse i form af rammer for udvikling af lokale principper og handleplaner

Overordnede mål for inklusion:

- Kvaliteten i de almene tilbud styrkes og udvikles som led i inklusionsindsatsen.
- At ressourcerne anvendes effektivt i forhold til inklusionsmålsætningerne.
- Opfølgning på målopfyldelsen indgår i de almindelige administrative og tilsynsmæssige opgaver. I konkrete projekter kan der gennemføres en egentlig evaluering.

3. Inklusion i hverdagen – principper for udvikling af samarbejdet mellem børne- og ungeområdet almene tilbud og tilbuddene til børn og unge med særlige behov.

Vi opbygger en fælles ansvarlighed

Inklusion er et fælles ansvar. Derfor samarbejder politikere, ledere, personale, børn og forældre. Udgangspunktet for samarbejdet er, at der skabes en fælles forståelse af inklusionsbegrebet

Vi tager udgangspunkt i Læringsmiljø og Pædagogisk analyse (LP)

Udgangspunktet er børnenes og de unges styrkesider og potentialer. Derfor tager vi udgangspunkt i børnenes og de unges læringsmiljø og gennemfører pædagogiske analyser, når vi i hverdagen arbejder med inklusion. Det tværfaglige samarbejde finder sted indenfor ”Ressourcelandskabet” og de tilhørende retningslinjer, der tilsammen danner den organisatoriske ramme.

Vi arbejder med differentiering

Der arbejdes ud fra princippet om differentiering af både udviklings- og læringsaktiviteter. I skolerne kan der anvendes både undervisningsdifferentiering og i kortere forløb også elevdifferentiering. Undervisning i smågrupper er en af mulighederne. I dagtilbud tilrettelægges pædagogisk praksis med udgangspunkt i de aktuelle børnegrupper. Alle børn skal opleve at være en del af en mindre gruppe for at øge mulighederne for deltagelse, læring og tilstedeværelse.

Vi gør det specielle alment

Specialpædagogiske redskaber og metoder skal indgå i de almene læringsmiljøer. Vi etablerer samarbejdsstrukturer og procedurer for samarbejdet mellem specialpædagogiske resourcepersoner og det øvrige pædagogiske personale. Tilstrækkelige ressourcer skal til enhver tid være til rådighed i almenmiljøet.

4. Konkrete rammer for hvordan de almene tilbud kan gøres inkluderende

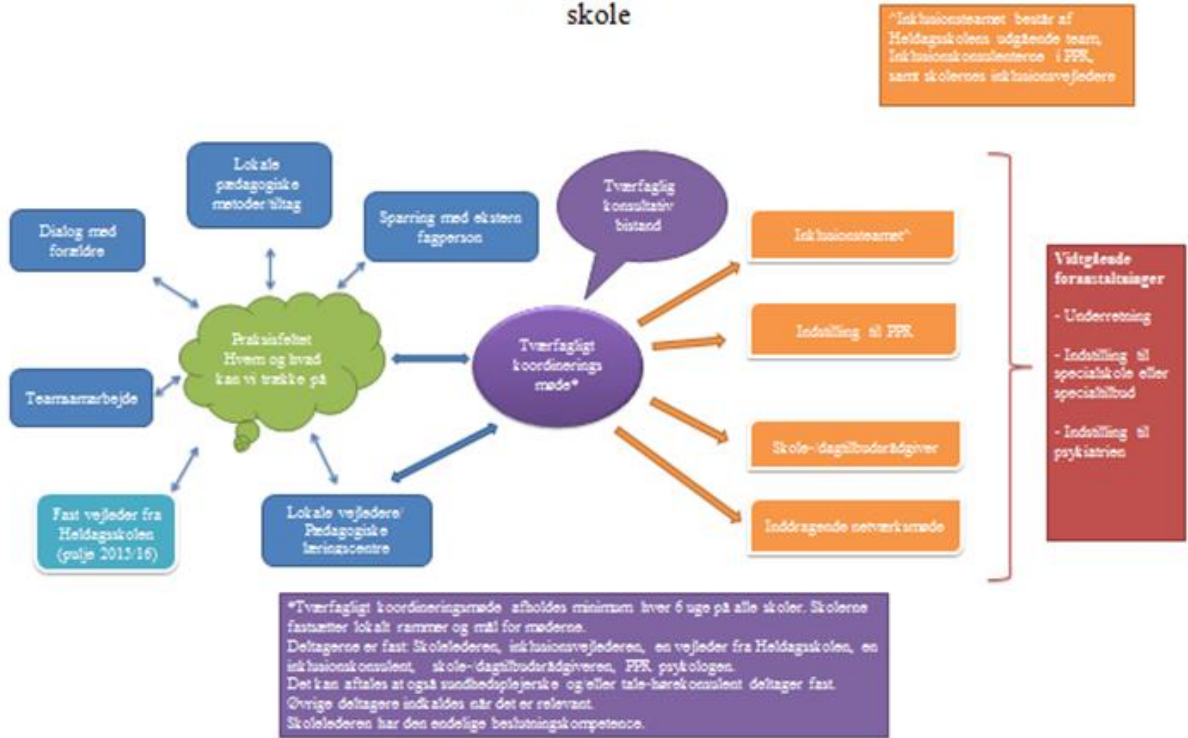
Overordnet:

Den organisatoriske ramme for indsatsen, der udøves på tværs af faggrænser er Tværfaglig Håndbog og Ressourcelandskaberne for henholdsvis skole og dagtilbud.

Den tværfaglige håndbog beskriver på overskuelig måde det tværfaglige samarbejde på børne- og ungeområdet i Bornholms Regionskommune. Håndbogen beskriver på hvilket grundlag samarbejdet kan foregå, hvilke aktører, der er involveret på de forskellige samarbejdsniveauer og hvad disse bidrager med. Der gives anvisninger på handleveje og redskaber til de professionelle, som arbejder på børne- og ungeområdet.

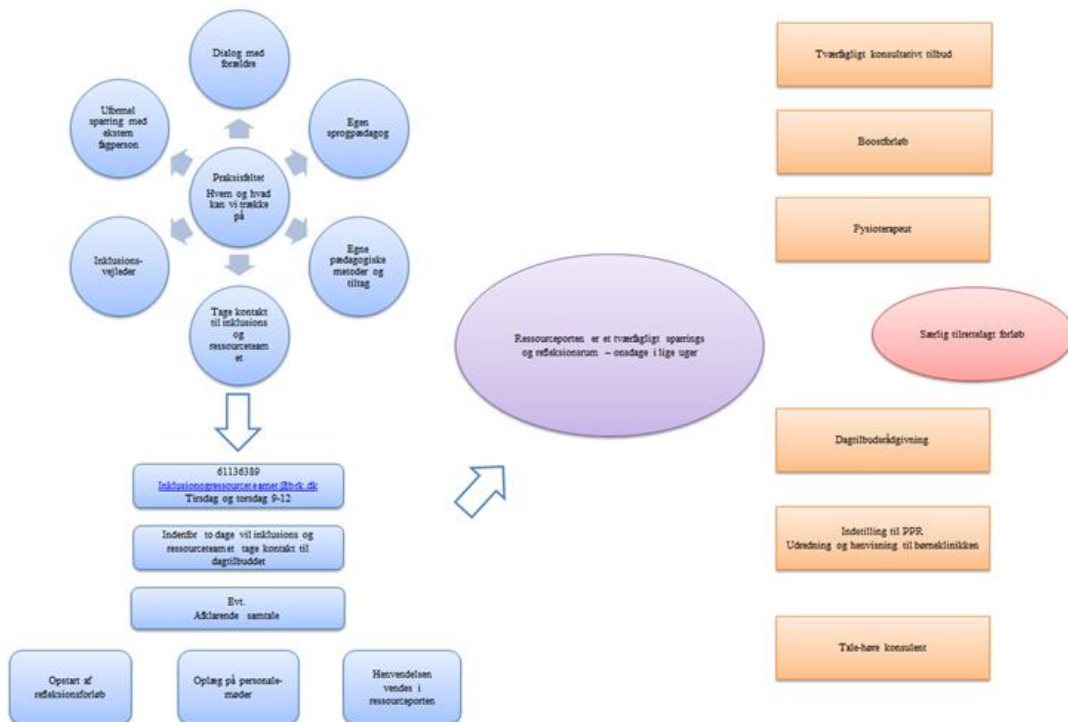
I det forebyggende arbejde er der skematisk opstillet ”ressourcelandskaber for henholdsvis skole- og dagtilbudsområderne.

Ressourcelandskabet skole

Ressourcelandskabet for dagtilbudsområdet:

Ressourcelandskabet For de private og kommunale dagtilbud

Herudover indgår ”Inklusionspolitikken” som emne i den almindelige mødestruktur, særlige temadrøftelser o. lign. Der er ikke opstillet konkrete krav til denne aktivitet, men det sikres, at inklusionsindsatsen løbende vurderes og evalueres på alle organisatoriske niveauer.

Der tages afsæt i den årlige ajourføring af Kommunalbestyrelsens langsigtede mål og delmål i tilknytning til budgetarbejdet.

Inklusionsvejlederen

Der er etableret en netværksorganisation af inklusionsvejledere på alle skoler og daginstitutioner. Inklusionsvejlederen skal i samarbejde med ledelsen tilrettelægge processer og tværfagligt arbejde, hvor den inkluderende og anerkendende praksis indgår i de mål, der bliver sat for det pædagogiske arbejde.

Inklusionsvejlederen samarbejder med kollegaer om - målrettet - at udvikle en pædagogisk praksis, der fremmer inkluderende pædagogik og dannelsen af inkluderende læringsmiljøer og fællesskaber med fokus på udvikling af det pædagogiske og didaktiske arbejde inden for almenområdet.

Inklusionsvejlederen er nøglemedarbejder i udvikling af ny viden og i afdækning af behovet for kompetencer, som endnu ikke er til stede i organisationen.

Inklusionsvejlederne indgår i de Pædagogiske læringscentre

På både dagtilbuds- og skoleområdet uddannes mindst 1 inklusionsvejleder på diplomniveau på alle afdelinger.

LP-modellen

LP-modellen er det faglige grundlag for inklusionsindsatsen. Modellen sikrer, at pædagogiske medarbejdere har fokus på relationer mellem barnet/den unge og omgivelserne, og samtidig medvirker til at præcisere betydningen af medarbejdernes egen praksis.

Vidensniveauet om LP-modellen sikres ved at der med jævne mellemrum tilbydes og gennemføres aktuelle temadrøftelser med LP-modellen som grundlag. LP-modellen indgår tillige i dagtilbuddenes og skolerne introduktionsprogram for nye medarbejdere.